

Številka: 007-59/2023/2

Datum: 13. 10. 2023

Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti
Direktorat za invalide
gp.mddsz@gov.si

ZADEVA: Predlog novega Zakona o osebni asistenci – EVA 2023-2611-0059 – MNENJE

ZVEZA: vaš e-dopis prejet dne 15. 9. 2021 in priloženo gradivo

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 3. točke prvega odstavka 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posredujemo mnenje Informacijskega pooblaščenca (IP) k prejetemu predlogu novega Zakona o osebni asistenci – EVA 2023-2611-0059 (predlog ZOA-1), ki se nanaša na urejanje pravice do osebne asistencije in načina njenega uveljavljanja. Uvodoma ugotavljamo, da se vsebinsko številne določbe nanašajo na različne oblike obdelav osebnih podatkov tako uporabnikov osebne asistencije kot osebnih asistentov ter posebej tudi na vprašanja varstva širše pravice do zasebnosti uporabnikov, zlasti se na te vsebine nanašajo: 7., 11., 12., 13., 15., 18., 20., 27., 29., 31., 32., 38., 39., 40. in 41. člen. V preostalem delu pa gre primarno za urejanje drugih vidikov urejanja in izvajanja osebne asistencije.

Glede na to, da je na nekaterih mestih predvideno urejanje obdelav na ravni podzakonskih aktov (npr. 17., 18., 23., 29., 31. člen) IP zgolj iz previdnosti izpostavlja, da morajo biti v skladu z 38. členom Ustave RS in 6. členom ZVOP-2 nabor in namen zbiranja osebnih podatkov ter rok hrambe določeni z zakonom. Njihovo opredeljevanje zgolj s podzakonskim aktom ni ustrezno. Dodatno poudarjamo, da morata biti vedno vsaka obdelava osebnih podatkov, kot tudi njeno urejanje na zakonski ravni skladna z načelom sorazmernosti. To med drugim pomeni, da je treba vedno na zakonski ravni npr. opredeliti minimalen potreben nabor podatkov za obdelavo in minimalen poseg v zasebnost, ki je potreben za uresničitev zakonitih ciljev obdelave. V zvezi s tem se:

- v povezavi s predlagano ureditvijo obdelav v 27. členu predloga ZOA-1 (člen, ki opredeljuje vsebino vloge za uveljavljanje pravice do osebne asistencije) zastavlja vprašanje, ali je resnično potrebna in sorazmerna celovita seznanitev z zdravstveno dokumentacijo v postopku odločanja, ki pomeni hud poseg v zasebnost, ali bi morda zadoščala zgolj ocena ali potrdilo zdravnika o potrebi po osebni asistenci;
- prav tako se IP sprašuje ali je resnično sorazmerna trajna hramba osebnih podatkov uporabnikov v centralni zbirki podatkov iz 40. člena, kot je opredeljena v 3. odstavku 40. člena, ki predvideva za osebne podatke osebnih asistentov 5-letni rok hrambe po prenehanju pravnega razmerja, za osebne podatke uporabnikov pa trajno hrambo;
- dodatno IP izpostavlja, da v 9. alineji 3. odstavka 41. člena predloga ZOA-1 ni določeno, katere osebne podatke, naj bi centri za socialno delo ter ministrstvo s povezovanjem zbirk pridobivali od Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v ostalih alinejah tega odstavka so ti podatki za druge upravljavce določeni);
- IP v predlogu ZOA-1 ne zasledi opredelitve s strani države predpisanega informacijskega sistema (iz četrtega odstavka 12. člena predloga ZOA-1). Ni jasno ali gre zgolj za tehnični način vodenja npr. centralne zbirke podatkov iz 40. člena, ali registra izvajalcev iz 39. člena, ali katero od dodatnih novih zbirk podatkov ali morda za povezovanje s katero od obstoječih zbirk.

IP opozarja, da z zakonom ni dopustno omejevati ali izključevati pravic posameznikov, če to ni v skladu s 23. členom Splošne uredbe. V zvezi s tem izpostavljamu neustreznost določbe 4. odstavka

41. člena predloga ZOA, ki določa, da o pridobivanju podatkov iz tega člena ni potrebno predhodno seznaniti osebe, na katero se osebni podatki nanašajo, za navedeno namreč ni najti ustrezne utemeljitve (izvedba takšne seznanitve pa ne bi smela predstavljati nikakršnih večjih ovir pri izvajanju storitev osebne asistencije npr. v okviru besedila obrazca vloge z dodatnimi informacijami na spletni strani CSD).

Prav tako izpostavljamo neustreznost določb, ki nakazujejo na izključitev uporabe sistemskih predpisov o varstvu osebnih podatkov v 38. členu predloga ZOA-1, ki določa, da se za zbiranje, shranjevanje, posredovanje in uporabo podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ki so potrebni za izvajanje osebne asistencije, »uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, če ni s tem zakonom določeno drugače«. Predlog ZOA-1 s tem posredno nakazuje na omejitev oz. izključitev sistemske uporabe ZVOP-2 oz. Splošne uredbe. IP ni seznanjen z razlogi za odločitev za umestitev tovrstne določbe v predlog zakona, vendar opozarja, da mora tudi predlog zakona v celoti slediti tako Splošni uredbi o varstvu podatkov kot zahtevam sistemskega predpisa ZVOP-2 ter seveda Ustavi in 8. členu Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Odstopanja so torej dopustna zgolj, če jih Splošna uredba in ZVOP-2 dopuščata in ne obratno (da velja ZVOP-2 zgolj, če predlog zakona ne določa drugače). Zato IP predlaga, da se navedena določba črta.

V zvezi s predlagano vzpostavitvijo novega standardiziranega ocenjevalnega orodja za oceno potreb po storitvah osebne asistencije – ZojA, ki ga na podlagi 1. odstavka 31. člena predloga ZOA-1 določi minister, ter v zvezi s predlaganim povezovanjem različnih zbirk osebnih podatkov, kot to ureja 5. odstavek 41. člena (med drugim gre tudi za povezovanje zbirk, ki vsebujejo posebne vrste osebnih podatkov npr. podatkov v zvezi z zdravjem) izpostavljamo, da gre v obeh primerih za primer obdelav, ki zahteva obvezno predhodno izvedbo ocene učinkov v zvezi z varstvom osebnih podatkov pred začetkom take obdelave s ciljem ustrezne naslovitve vseh tveganj predlaganih sprememb na zasebnost. Podobno velja za zgoraj omenjeni s strani države predpisani informacijski sistem (iz četrtega odstavka 12. člena predloga ZOA-1).

V predlaganem besedilu ni opredeljen noben ukrep za naslovitev tveganj, niti ni mogoče razbrati ali so bila ta tveganja v zvezi s tem novim orodjem in informacijskim sistemom analizirana in prepoznana. Brez ocene učinkov tega tudi ni mogoče oceniti. Takšno oceno učinkov je treba v primeru, da je obvezna, izvesti pred začetkom obdelave, v primeru zakonskega urejanja te materije pa mora oceno učinkov v skladu s 24. členom ZVOP-2 vsebovati že predlog zakona. Seznam obdelav, za katere je takšna ocena učinkov obvezna v skladu s 35. členom Splošne uredbe je objavljen na spletni strani IP (https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/Ocene_ucinkov/Seznam_dejanj_obdelav_osebnih_podatkov_za_katere_velja_zahteva_po_izvedbi_ocene_ucinka_v_zvezi_z_varstvom_osebnih_podatkov.pdf). Več o izvedbi ocene učinkov pa je na voljo na spletni strani IP (<https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebnih-podatkov/klju%C4%8Dna-podro%C4%8Dja-uredbe/ocena-u%C4%8Dinka-v-zvezi-z-varstvom-podatkov/>).

V zvezi z vzpostavitvijo ocenjevalnega orodja, ki bi lahko predstavljalo obliko avtomatizirane obdelave osebnih podatkov posebne vrste ter avtomatiziranega odločanja o pravicah uporabnikov na njegovi podlagi, pa IP opozarja posebej tudi na potrebo po spoštovanju zahtev 22. člena Splošne uredbe ter opredelitvi vseh ukrepov za zaščito pravic in svoboščin ter zakonitih interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ki bodo predmet takšne obdelave (vključno s skrbjo za preprečevanja diskriminacije na podlagi takšne avtomatizirane obdelave).

Predlagamo, da izpostavljene vidike in skrbi upoštevate pri nadaljnji pripravi predloga ZOA-1 in smo na voljo za morebitna dodatna pojasnila,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke